

Tisková zpráva

Názory české veřejnosti na principy a používání Protiepidemického systému (tzv. PES) - Naše společnost - speciál - únor 2021

- ⊙ Nadpoloviční většina (53 %) české veřejnosti se přiklání k tomu, že by se o opatřeních proti šíření koronaviru mělo rozhodovat podle aktuálních okolností, 42 % je pro zavádění opatření stanovených v jednotlivých stupních rizika protiepidemického systému.
- ⊙ Principy Protiepidemického systému (tzv. PES) používaného od listopadu 2020 obecně považuje více než polovina (54 %) dotázaných za špatné, téměř dvě pětiny (38 %) pak za dobré.
- ⊙ Téměř tři pětiny (59 %) české veřejnosti považují nastavení Protiepidemického systému (tzv. PES) z hlediska vypočítávání stupňů rizika a nastavení stupňů pohotovosti a souvisejících opatření za špatné, za dobré pouze necelé tři desetiny (29 %).
- ⊙ Naprostá většina (68 %) české veřejnosti považuje používání Protiepidemického systému (tzv. PES) vládou a odpovědnými orgány za špatné, pouze necelá čtvrtina (24 %) za dobré.

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

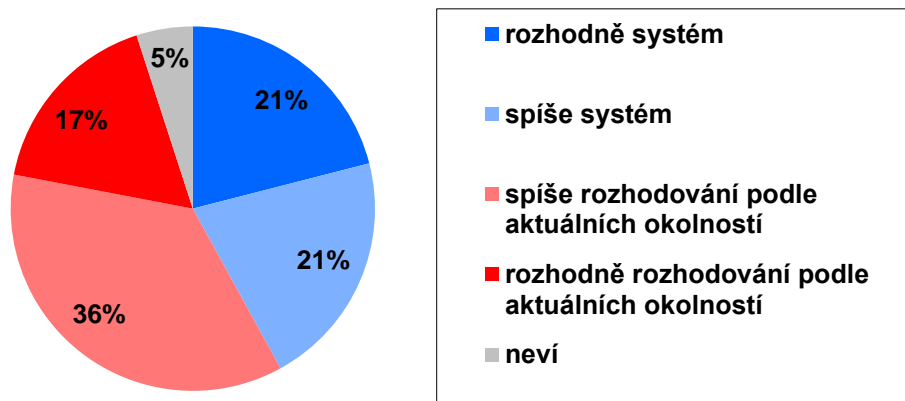
Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém speciálním výzkumu realizovaném v první polovině února 2021 zaměřilo na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní. Speciální výzkum byl proveden v rámci projektu Naše společnost, za otázky a design šetření zodpovídá CVVM, data sbírala společnost Median. Součástí výzkumu bylo i několik otázek týkajících se Protiepidemického systému (tzv. PES).

Nejdříve jsme všem respondentům položili obecnou otázku, zda by podle jejich názoru měla vláda a příslušné orgány o opatřeních proti šíření koronaviru rozhodovat na základě protiepidemického systému, ve kterém jsou ke každému stupni rizika opatření jasně stanovená, nebo by se o nich mělo rozhodovat podle aktuálních okolností.¹ Z grafu 1 můžeme vidět, že nadpoloviční většina (53 %) české veřejnosti se přiklání k tomu, že by se o opatřeních proti šíření koronaviru mělo rozhodovat podle aktuálních okolností, z toho 36 % si to myslí spíše a 17 % rozhodně. Naopak více než dvě pětiny (42 %) českých občanů zastávají názor, že by opatření měla být zaváděna přesně tak, jak jsou stanovena v jednotlivých stupních rizika protiepidemického systému. Zbývající dvacetina (5 %) dotázaných nemá na tuto otázku jasný názor a volí variantu „nevím“.

Detailnější analýza ukázala, že pro rozhodování podle protiepidemického systému jsou častěji muži, lidé do 45 let věku, dotázaní s vysokoškolským vzděláním, studenti, podnikatelé, ti, co nedůvěřují vládě, a lidé, kteří se zajímají o situaci ohledně šíření koronaviru. Naopak ženy, lidé nad 45 let (zejména nad 65 let), dotázaní se středním vzděláním bez maturity i s maturitou nebo vyučení, důchodci, respondenti důvěřující vládě a ti, kteří se nezajímají o situaci kolem šíření koronaviru, by o opatřeních proti němu častěji rozhodovali podle aktuálních okolností.

¹ Znění otázky: „Obecně vzato, myslíte si, že by Česká republika měla mít protiepidemický systém, ve kterém jsou ke každému stupni rizika jasně stanovena opatření proti šíření koronaviru, anebo by se o opatřeních vždy mělo rozhodovat podle aktuálních okolností?“ Možnosti odpovědí: rozhodně systém, spíše systém, spíše rozhodování podle aktuálních okolností, rozhodně rozhodování podle aktuálních okolností.

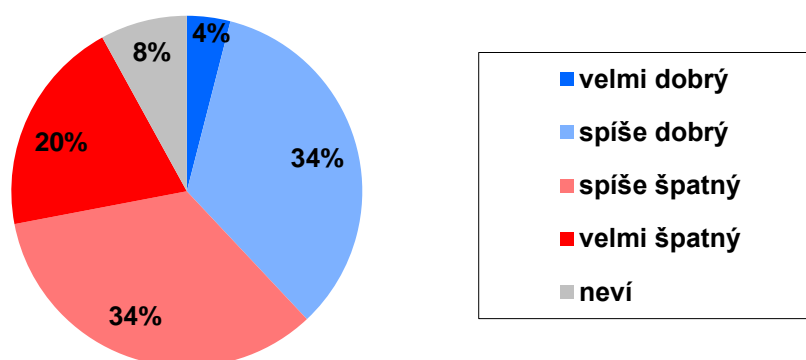
Graf 1: Podle čeho se má rozhodovat o opatřeních proti šíření koronaviru? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál – únor 2021, 2. 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Další otázka se týkala již přímo Protiepidemického systému (tzv. PES), který se v České republice používá od listopadu loňského roku. Konkrétně nás zajímalo, zda dotázaní považují principy tohoto systému, který na základě výpočtu stupně rizika určí stupeň pohotovosti a přechod mezi jednotlivými stupni schvaluje vláda, za dobrý, nebo špatný.² Výzkum ukázal, že nadpoloviční většina (54 %) české veřejnosti obecně považuje principy Protiepidemického systému (tzv. PES) za špatné, z toho 20 % za „velmi špatné“ a 34 % za „spíše špatné“, na druhé straně podle téměř dvou pětín (38 %) občanů je v principu fungování tohoto systému dobré (podle 4 % „velmi dobré“ a podle 34 % „spíše dobré“). Necelá desetina (8 %) respondentů v této otázce „neví“.

Graf 2: Náзор na obecné principy Protiepidemického systému (tzv. PES) (%)

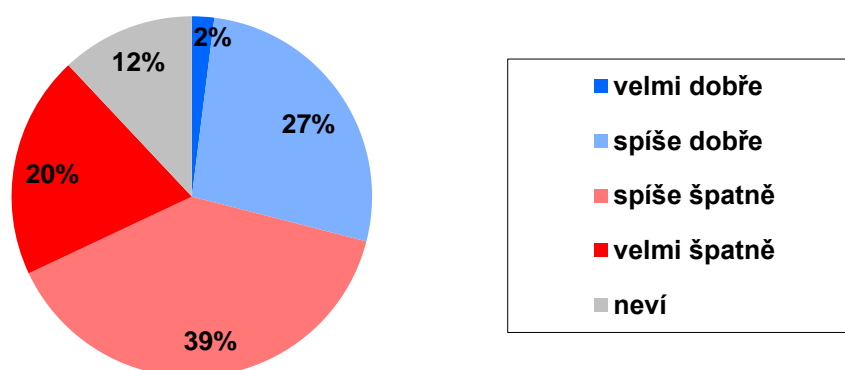
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál – únor 2021, 2. 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Obecné principy Protiepidemického systému (tzv. PES) považují za dobré častěji muži (41 %, ženy 35 %), lidé v nejmladší (18 až 24 let) a zároveň i nejstarší (65 let a více) věkové kategorii, dotázaní důvěřující vládě a také ti, kteří se zajímají o situaci okolo šíření koronaviru.

² Znění otázky: „Považujete principy Protiepidemického systému (tzv. PES) používaného od listopadu loňského roku, kdy systém na základě výpočtu stupně rizika určí stupeň pohotovosti a přechod mezi jednotlivými stupni schvaluje vláda, za dobrý, nebo špatný? Je podle Vás takovýto postup v principu: velmi dobrý, spíše dobrý, spíše špatný, velmi špatný?“

Následně jsme respondentům položili otázku, zda je podle jejich názoru systém vypočítávání stupňů rizika a nastavení stupňů pohotovosti a souvisejících opatření v Protiepidemickém systému (tzv. PES), nastaven dobře, nebo špatně.³ Z výsledků zobrazených v grafu 3 můžeme vidět, že téměř tři pětiny (59 %) české veřejnosti jsou toho názoru, že systém je nastaven špatně, z toho podle 20 % „velmi špatně“ a podle 39 % „spíše špatně“. Opačný názor, tedy že nastavení systému je dobré zastávají necelé tři desetiny (29 %) občanů. Více než desetina (12 %) dotázaných na tuto otázku nedokázala odpovědět a přiklonila se k variantě „nevím“.

Graf 3: Názor na funkční nastavení Protiepidemického systému (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál – únor 2021, 2. 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Podrobnější analýza odhalila, že o dobrém nastavení Protiepidemického systému (tzv. PES) z hlediska vypočítávání stupňů rizika a nastavení stupňů pohotovosti a souvisejících opatření jsou častěji přesvědčeni muži (32 %, žen 26 %), lidé starší 65 let a ti, kdo důvěřují vládě. Naopak podle lidí ve věku 25 až 54 let a těch, kteří nedůvěřují vládě, je nastavení systému špatné.

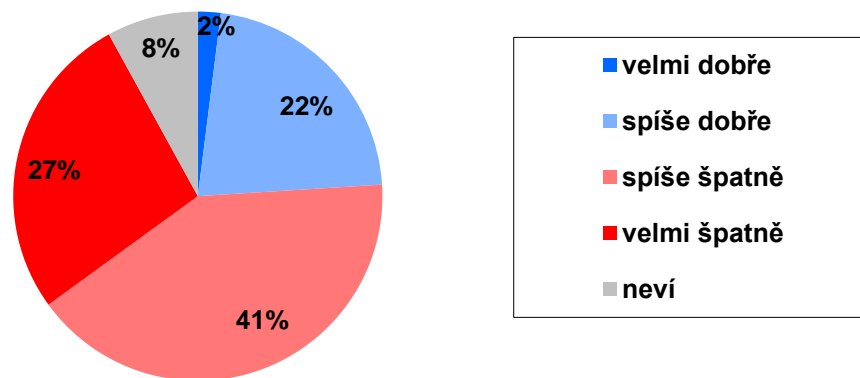
Poslední otázkou k tématu Protiepidemického systému (tzv. PES) jsme zjišťovali, zda podle české veřejnosti vláda a další odpovědné orgány tento systém používají dobře, nebo špatně.⁴ Výsledky odpovědí na tuto otázku (viz graf 4) jasně ukazují, že naprostá většina (68 %) české veřejnosti považuje používání Protiepidemického systému (tzv. PES) vládou a odpovědnými orgány za špatné (27 % velmi, 41 % spíše). Pouze necelá čtvrtina (24 %) dotázaných uvedla, že vláda a odpovědné orgány používají tento systém dobře (2 % velmi, 22 % spíše). Zbývající necelá desetina (8 %) dotázaných zvolila neutrální odpověď „nevím“.

Analýza z pohledu sociodemografických a dalších charakteristik ukázala, že muži (33 %, ženy 22 %), lidé do 45 let věku, respondenti, kteří „rozhodně nedůvěřují“ vládě a ti, kdo se špatně orientují v informacích o koronaviru (jeho aktuální výskyt a šíření, platná omezení, ekonomická podpora) se častěji domnívají, že vláda a odpovědné orgány používají Protiepidemický systém (tzv. PES) „velmi špatně“. Naopak respondenti starší 65 let, dotázaní se středním vzděláním bez maturity nebo vyučením, lidé, kteří se dobře orientují v informacích o koronaviru a ti, kteří důvěřují vládě, mají opačný názor, tedy že vláda a odpovědné orgány používají tento systém dobře.

³ Znění otázky: „Považujete Protiepidemický systém (tzv. PES) používaný od listopadu loňského roku za dobrý, nebo špatný z hlediska toho, jak je vypočítáván stupeň rizika a nastaveny stupně pohotovosti a související opatření? Je podle Vás systém nastaven: velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně, velmi špatně?“

⁴ Znění otázky: „Používá podle Vás vláda a odpovědné orgány aktuálně tento Protiepidemický systém (tzv. PES) dobře, nebo špatně?“ Možnosti odpovědí: velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně, velmi špatně.

Graf 4: Jak Protiepidemický systém (tzv. PES) používá vláda a odpovědné orgány? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál – únor 2021, 2. 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost – speciál - únor 2021</i>
Realizátor:	<i>MEDIAN, s.r.o.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. 2. - 16. 2. 2021</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání, pracovní status, frekvence užívání internetu</i>
Vážení dat:	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj, velikost místa bydliště x kraj</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1035</i>
Metoda sběru dat:	<i>Kombinace dotazování CAWI a CATI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>PO210308</i>
Otázky:	<i>KK27, KK28, KK29, KK30</i>
Zveřejněno dne:	<i>8. března 2021</i>
Zpracovala:	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
